

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๕

วัดนอก วัดใน

ดูวัดก็ดูสถานที่ ข้อวัตรปฏิบัติของพระเป็นยังไง นั้นวัดอยู่ตรงนั้น ไม่ได้อยู่ที่ต้นไม้ ต้นไม้เป็นส่วนประกอบของวัดเท่านั้น วัดใดที่รกรุงรังไม่ปิดกวาดเช็ดถูบริเวณที่อยู่อาศัย ไม่นำพาของผู้ผู้นั้น วัดนั้นเรียกว่าวัดรก พระรก ศีลธรรมไม่มี ข้อวัตรปฏิบัติไม่มี กิเลสรกหัวใจ ความขี้เกียจขี้คร้านเต็มหัวใจ ความไม่เอาไหนเต็มหัวใจ จะเรียกว่าวัดคลังกิเลสตัวบรมขี้เกียจครองวัดก็ไม่ผิด เพราะวัดของพระพุทธเจ้าสะอาด สถานที่อยู่สะอาด สถานที่พักที่อาศัยสะอาด กิริยาอาการทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกสะอาดเรียบร้อยไปหมด พระพุทธเจ้าไม่ใช่คนสกปรก เป็นคนสะอาดเหนือโลก จึงเรียกว่าเป็นผู้ทรงโลกุตระธรรม คือธรรมเหนือโลก โลกุตระธรรม แปลว่าธรรมเหนือโลก จึงได้สอนโลกให้รู้เรื่องราวในความผิดถูกชั่วดีที่ควรละเว้นและควรบำเพ็ญเรื่อยมา จนถึงพวกเราชาวพุทธ

คำว่าวัด ก็ต้องวัดดูตัวเราเป็นวัดแรก เพื่อชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาด คำว่าสะอาด สะอาดด้วยข้อวัตรปฏิบัติ ด้วยกฎข้อบังคับและศีลธรรมอันถูกต้องดีงาม เรียกว่าพระผู้มีวิตรอันสะอาด สะอาดด้วยการแต่งเนื้อแต่งตัวระบาราไป นั้นสะอาดของความนิยมสมัยใหม่ที่มองดูศีลธรรมของมนุษย์ ถ้าส่งเสริมให้สะอาดเข้ามาๆ อาจกลายเป็นประเภทเดือนเก่าก็ได้ ทางภาคอีสาน หน้าเดือนเก่าเดือนสิบ สิงหาคม กันยายน สุนัขเห่าหอนอีกทีก็ทั้งตัวผู้ตัวเมียเพราะความคะนอง ไม่รู้ตัวผู้ตัวเมีย ไม่รู้บ้านเขаб้านเรา วิ่งจุ่นจ้านๆ ผ่านบ้านนั้น บ้านนี้ไปได้หมด ไม่มีบ้านเขาบ้านเรา ไม่มีกลางวันกลางคืน เสียงเห่าหอนอีกทีก็ไม่มีเวลาสงบได้เลย ขณะนั้นใจสัตว์กำลังเป็นฟืนเป็นไฟด้วย ราคคุดินา โทสคุดินา โมหคุดินา จิตใจราวกับกำหนั หมุนตัวทั้งตัวผู้ตัวเมีย ไม่มีเวลาสงบกายสงบใจได้เลย ดูแล้วน่าทุเรศมาก แต่ตัวเขาเองมีแต่ความเพลิดเพลินและความหวังเต็มหัวใจ ส่วนมากก็ผิดหวังมีแต่ทุกข์เต็มตัว

ไฟคือราคะก็เผาให้ตื่น อยู่ไม่ได้ ก้นไม่ติดพื้นถ้าเป็นคน สุนัขก็อยู่ไม่ติดบ้าน วิ่งเพ่นพ่านๆ ทั้งตัวผู้ตัวเมีย นี่แลอำนาจราคะตัดหน้าตาเป็นไฟพาให้สัตว์ดิ้นรนกวัดแกว่งเวลานั้นสัตว์และคนอยู่ไม่เป็นสุข เพราะโรคพรรค์นี้กำเริบหนัก ความกระวนกระวายก็มาก ทุกข์ก็มาก ไม่เหมือนเวลาปกติธรรมดาที่โรคอันนี้ไม่กำเริบ

โทสคตินา เวลาโทสะ ไฟคือความโมโหโทโสมันเผาแล้ว หน้าแดงเหมือนพริก
 สุก ไม่ได้ด่าอยู่ไม่ได้ ไม่ได้แสดงอาการฉุนเฉียวอยู่ไม่ได้ นอกจากนั้นก็แสดงความ
 ทำลายเพื่อความสมใจด้วยไฟนั้น สุดท้ายก็เสียใจกันทั้งนั้น ไม่มีใครได้รับความดีใจ
 เป็นสุขใจเพราะความโมโหโทโสนั้นให้คุณเลย

โมหะ ความลุ่มหลงมกมาย ไม่สนใจกับอะไร เหตุผลตันปลายไม่สนใจทั้งนั้น
 อยู่ไปกินไป วันหนึ่งๆ พอถึงวัน...ไม่มีจุดมีหมาย ไม่มีหลักมีเกณฑ์ ไม่มีจุดที่มุ่งหวัง
 แลสมหวัง รวากับขอนแก่นไหลตามน้ำ

ผู้นับถือและปฏิบัติศาสนาควรพิจารณากันบ้าง จะมีเบรคห้ามล้อเพื่อโรคชนิดนี้
 จะไม่พาลงคลองจมไปเลยถ้ายเดียว ยังพอมีธรรมเป็นเบรคห้ามไว้บ้าง อย่างน้อยก็พอ
 ทรงตัวได้

ท่านจึงไม่สอนให้ส่งเสริมความฉลาด ความสะอาดแบบนี้ มากกว่าความสะอาด
 ภายในใจ ความสะอาดภายในใจนั้นทำให้ใจเย็น ใจเป็นยังงใจจึงสกปรก ใจเป็นยังง
 ใจถึงสะอาดได้ สกปรกก็สกปรกด้วย ราคะคตินา โทสคตินา โมหคตินา มันเผา จะทำ
 ให้สะอาดก็ด้วยศีลด้วยธรรม ด้วยขันติธรรม อุดกถัน วิริยธรรม พยายามแก้ไข
 ดัดแปลง ตรงไหนไม่ดี ชะล้างลงไปด้วยศีลด้วยธรรม สติธรรม ปัญญาธรรม สติให้มี
 อยู่กับตัว ระลึกรู้ดีชั่วได้ทุกอย่างก็คือสติ ปัญญาไตรตรองให้รู้เหตุรู้ผลตันปลายดีชั่ว
 ประการต่าง ๆ คัดเลือกได้อย่างมันเหมาะ ไม่มีอะไรเกินปัญญาไปได้ เหล่านี้แหละเป็น
 น้ำชะล้างของสกปรกภายใน ระบายออกมาทางกาย วาจา ก็สะอาด ผู้มีกาย วาจา ใจ
 สะอาดประเภทนี้แหละผู้ทำโลกให้เย็นและทำโลกให้เจริญ

ผู้ที่ทำความสะอาดตั้งแต่ภายนอก ภายในไม่มอง นั่นคือการทำตัวและโลกให้
 รกรุงรัง และเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้ไปไม่มีประมาณ ใครลองเสริมดูซิ มันมีบุญมีบาป
 มีสูงมีต่ำ มีพ้อมมีเมที่ไหนกิเลสเหล่านี้ มันเหมือนไฟ ลูกกลมไหม้ไปหมด แม้กระทั่งแร่
 ธาตุต่าง ๆ มันยังไหม้ได้เผาได้อย่าว่าแต่มนุษย์นี้เลย มันเผาได้ทั้งนั้น ถ้าไม่มีน้ำดับมัน
 ต้องพินาศฉิบหาย...โลก กิเลสเหล่านี้ถ้าขึ้นไปส่งเสริมมันให้มากเข้าโดยถือเป็นเกียรติ
 เป็นความสนุกเพลิดเพลินเกินกว่าเหตุ เกียรติของกิเลสนั้นแลมันเหยียบย่ำหัวคนให้
 แยกทุกข์กันทุกหย่อมหญ้า ธรรมท่านไม่ได้แผดเผาคน มีแต่พยุงจูงคนให้พ้นจากกอง
 ไฟเหล่านี้ถ้ายเดียว

ธรรมต่างหากเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกัน หรือรักษาความสงบร่มเย็นแก่เราและ
 ประเทศชาติบ้านเมืองทั้งส่วนใหญ่ส่วนย่อย ธรรมอยู่ที่ไหนมองเห็นความสะอาดและ
 สงบร่มเย็นที่นั่นเป็นจุดเป็นตอน ถ้าธรรมมีมากก็มองเห็นความสะอาดและความ
 ร่มเย็นกว้างขวางมากออกไป ธรรมมีเต็มหัวใจก็เต็มไปด้วยความสงบเย็นใจแก่ตนและ

ทำความร่มเย็นให้แก่คนอื่นไม่มีประมาณ นี่แลความสะอาดมีอยู่สองประเภท ความสกปรกก็มีอยู่สองประเภทเหมือนกัน สกปรกทางใจ กาย วาจา แล้วก็ทำให้สกปรกรุกรุงรังเคลื่อนไปทั่วโลก เป็นผลให้เกิดความเดือดร้อนฉิบหายป่นปี้ไม่มีประมาณ

ความสะอาดภายในก็ตรงกันข้าม จิตใจกลายเป็นความนิ่มนวลอ่อนโยน เมตตา สงสารไปหมด ไม่ว่าสัตว์ว่าบุคคลสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย มองเห็นหัวใจและความเป็นอยู่ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าด้วยกัน ให้ความเสมอภาคกันและกัน ไม่เหยียบย่ำทำลายกัน ไม่ดูถูกเหยียดหยามกัน มีแต่ความเชิดชูด้วยความเมตตาสงสาร นั้นแหละธรรมเป็นอย่างนั้น เหมือนกับสถานที่ใดสกปรก เอน้ำสะอาดชะล้างลงไปๆ ไม่ใช่เอน้ำสกปรกไปชะล้างสถานที่หรือสิ่งสกปรกให้เพิ่มความสกปรกยิ่งขึ้น แต่เอน้ำคือศีลธรรม ความสะอาดเข้าไปชะล้างบุคคลนั้นๆ สมาคมนั้นให้กลายเป็นความสะอาดขึ้นมา ด้วยธรรมสะอาดที่ชะล้าง ฉะนั้น ความเห็นของพระพุทธเจ้ากับความเห็นของโลกที่มีกิเลสมันจึงป็นเกลียวกัน ขัดแย้งกัน เพราะต่างกันราวฟ้ากับดิน

ความไม่ลงรอยกันระหว่างธรรมกับกิเลสเคยมีมาตั้งเดิม กิเลสเป็นตัวจอมปลอมแฝงขึ้นมา แผลงขึ้นมา ผลิตขึ้นมา ประดิษฐ์ขึ้นมา สิ่งใดจะหลอกโลกให้ลุ่มจมฉิบหาย สิ่งนั้นกิเลสออกหน้าออกตา ผลิตขึ้นมาให้ได้อย่างใจของกิเลส แล้วคนที่อยู่ภายใต้อำนาจของกิเลสโดยไม่รู้ตัวก็พอใจกับความกลม่อมของมัน ไม่รู้เนื้อรู้ตัวจนกระทั่งจะตายก็ยังไม่รู้ กิเลสหลอกคน กิเลสต้มคนต้มขนาดนั้น พวกเรายังไม่ทราบอยู่หรือว่ามันต้มยังไบบ้าง ถ้ายังไม่ทราบขณะนี้ตอนนี้แล้วจะไปทราบตอนไหน จะไปทราบตอนพระท่านมา กุสลา ธมฺมา ก็ไม่มีความหมายอะไร ถ้ายังไม่ทราบตั้งแต่เป็นมนุษย์อยู่ที่นี่ให้รีบทราบเสียตอนนี้

กุสลา ธมฺมา พระพุทธเจ้าสอนไว้เพื่อใคร กุสลา แปลว่าความฉลาด ใครจะฉลาดเกินมนุษย์เรา ถ้านำความฉลาดเข้ามาเสริมด้วยแล้วไม่มีใครเกินมนุษย์แหละ เรื่องความฉลาดนะ เรื่องแสวงหาความสุขก็ไม่มีใครเกินมนุษย์ เพราะมนุษย์ฉลาดกว่าสัตว์ สามารถทำความสุขได้ด้วยฉลาดของตน สัตว์เขาก็อยู่ตามประสีประสาของเขา นี่ทำไมเราจึงกลายเป็นมนุษย์ที่โง่กว่าสัตว์เข้าไปอีกมันใช้ได้ที่ไหน เรายังภูมิใจในความเป็นมนุษย์ของเราอยู่หรือ มันมีแต่ร่าง ถ้าไม่มีศีลธรรมเข้าชะล้างจิตใจให้รู้บุญรู้บาป รู้ดีรู้ชั่ว รู้สูงรู้ต่ำบ้างแล้ว ก็ไม่ผิดอะไรกับสัตว์และต่ำกว่าเขาไปเสียอีก เรายังจะมาภูมิใจในความเสกสรรของเราซึ่งเป็นเรื่องของกิเลสหลอกหลวงอยู่หรือ

วัดนอกวัดในก็เหมือนกัน วัดนอกจะดูสวยดูงามไม่แสงหุแสงตาของผู้มีธรรม วัดในต้องเป็นวัดสะอาด สามารถผลิตวัดนอก ทำวัดนอกให้สะอาดได้ ถ้าวัดในรุกรุงรังด้วยความขี้เกียจขี้คร้าน กิเลสค้นหาอาสวะเต็มอยู่ภายในใจนั้นแล้ว อะไรๆ ก็ดูไม่ได้

ทั้งนั้น แสงหูแสงตาแสงใจของท่านผู้มีธรรม จงพากันพยายามให้มีวัตรภายในตัว อย่าให้เป็นคนวัตรร้างใช้ไม่ได้ อยู่ในวัดก็เป็นคนวัตรร้าง อยู่นอกวัดก็เป็นคนวัตรร้าง ไม่มีวัตร คือศีลวัตร ทานวัตร ภาวนาวัตร

วัดดูชิ ภายวจาใจของเราเป็นยังงั้ วันหนึ่งๆ อยู่ด้วยกัน มันแสดงอาการดีชั่ว ประการใดบ้าง เราเป็นเจ้าของทำไมไม่รู้ความเคลื่อนไหวของเราที่แสดงออกมาจาก ตัวเองแท้ๆ อย่างอื่นทำไมเรามองเห็น คนนั้นเป็นอย่างนั้น คนนี้เป็นอย่างนี้ นั้งที่ไหน มีแต่ตตินินทาทุกแห่งทุกหน บ้านใดเมืองใดมีแต่บ้านตตินินทา ดูตั้งแต่ข้าง นอกๆ ไม่ดูตัวเอง คนเราถ้าดูตัวเองแล้วจะไปนินทาใครได้ลงคอ เพราะสิ่งที่นำมา นินทาก็เป็นคลังอยู่ในตัวนี้แล้ว

คลังแห่งสิ่งที่นำนินทามีเต็มหัวใจเรา เต็มกายเต็มวาจาเรา ดูของเรานี้มันก็ เหลือหูเหลือตาจะดูเกินกว่าจะไปหาดูภายนอก ว่าคนนั้นไม่ดี คนนี้ไม่ดี ดูตัวเรานี้วันยัง คำมันก็ไม่ทั่วถึง จะมีแกใจไปสอดส่องฟังโทษฟังกรรมคนอื่น ตตินินทาคนอื่นให้ เสียเวลาเสียน้ำลาย เสียความคิดทำไม ดูในหัวใจเจ้าของนี้มันก็เต็มอยู่แล้ว กิริยามารยาทที่แสดงออกแต่ละอย่างๆ ล้วนแล้วแต่มูลสดมูลแห้ง มันออกมาจากมูล สดเหม็นๆ อยู่ภายในใจ กิเลสตัวเหม็นๆ นะ ดูทั้งวัน แก่ทั้งวันก็ไม่หมด จะไปมีแกใจ อะไรในการดูคนอื่น นักปราชญ์ท่านสอนให้ดูอย่างนี้ พากันจำเอาไว้ นั้งที่ไหนดูเจ้าของ ไปดูคนอื่นให้เสียเวลาทำไม ร้ายช่างซี ดีช่างเขา เขาธิบดีชอบเขา เรารับผิดชอบเรา ดู เราให้ดี ถ้าไม่อยากขาดทุนสูญดอก

วันนี้พูดถึงเรื่องวัด วัดนอก วัดใน วัดหัวใจ พระก็มีสี่ลาจารวัตร ญาติโยมก็มี เหมือนกันตามขั้นตามภูมิแห่งเพศของตน การประพฤติปฏิบัติศีลธรรมไม่นิยมว่าชาติ ชั้นวรรณะเพศใดวัยใด เป็นความงามอยู่ตลอด ความสะอาดอยู่ตลอด ใครเอาไป ประดับสวयงามทั้งนั้น ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย นักบวช ฆราวาส นำไปประดับภายวจาใจของ ตนชิ อย่าให้เป็นคนวัตรร้าง จะกลายเป็นคนที่ร้างจากศีลจากธรรม จากคุณงามความดี ทั้งหลาย ทั้งที่เดินหยกๆ อยู่กับโลกผู้ดีมีศีลธรรมทั้งหลาย

วัดดูตัวบ้างชิ เกิดมาก็ชั่วโมงกินาที แต่ละนาที่แต่ละวินาทีแต่ละชั่วโมงนั้น มัน กินชีวิตของคนไปมากมายเพียงไร พวกนี้กินไม่ต้องหา กุสลา ธมฺมา มาสวดกันละ มัน กินจนอิมหิมิพมันไปแล้ว มันหนีไปแล้ว คนนั้นตายแล้วจึงไปนิมนต์พระมากินเศษกิน เดน ส่งคนผู้นั้นไปสวรรค์ไปนิพพาน กุสลา ธมฺมาๆ หาประโยชน์อะไร เวลายังมีชีวิต อยู่ทำไมปล่อยให้กิเลสมันเอาไปกินทุกวันทุกเวลา เวลানাที่โมงก็เอาไปกิน ทุกวินาที ทุกนาที่ ทุกชั่วโมง กินไปกินมาก็หมดเกลี้ยงไม่มีเหลือ แล้วก็ไปนิมนต์พระมา กุสลา ธมฺมาๆ ให้อยู่เปล่าๆ

มนุษย์เราถ้าฉลาดตามหลักธรรมแล้ว ไม่ต้องไปสนใจกับ กุสลา ภายนอกยิ่งกว่าทำตนให้ฉลาดภายใน นี่รีบทำตรงนี้เสีย กุสลา แปลว่าความฉลาด อะไรจะเป็นผลเป็นประโยชน์แก่ตนก็รีบตัดทวงเสียในบัดนี้ ตายแล้วใครจะว่าอะไรก็ว่าไป เวลาใช้ชีวิตอยู่จะทำอะไรที่ดีที่ชอบก็รีบทำเสีย เมื่อหมดสาระหมดวิสัยที่จะทำแล้วก็หยุดงาน การสวด กุสลา ธมฺมา ก็มีแต่ลมปากเฉยๆ ถ้าเจ้าของไม่ดีแล้วก็เท่านั้น ถ้าเจ้าของมี กุสลา เต็มตัวเต็มใจแล้วก็ สุขโต โดยไม่ต้องสวด กุสลา ธมฺมา นี่กล้ำพุด พุดตามหลักธรรม ไม่ได้พุดด้วยความดันเดา

พระพุทธเจ้าสอนคนเป็น ไม่ได้สอนคนตาย หากพระพุทธเจ้าสอนคนตายแล้ว พวกเรายังเป็นมาปฏิบัติศีลธรรม มาบวชเพื่อประโยชน์อะไร นอนอยู่ในบ้านสนุกสนาน ไม่ดีกว่ามาทรมานตนด้วยความยากลำบากเพื่อศีลเพื่อธรรมนี้หรือ พิจารณาดูซิ ก็บวช ขรัวตาไว้สักองค์หนึ่ง ตำบลนี้ก็มืองค์หนึ่ง ตำบลนั้นก็มืองค์หนึ่ง ใครตายก็ไปนิมนต์ขรัวตามา กุสลา ธมฺมา ไปสวรรค์โน้นนา ไม่ดีกว่าหรือ ไม่ต้องมาปฏิบัติศีลธรรมให้ลำบาก ถ้าหากว่ากุสลา สำเร็จด้วยลมปากเสียจริงๆ ไม่สำเร็จด้วยความผลิตเจ้าของให้เฉลียวฉลาดในการสร้างบุญ สร้างกุศลนะ เอาตรงนี้ซิ พระพุทธเจ้าสอนคนให้ฉลาดเวลายังมีชีวิตอยู่ที่นี่ ตายแล้วก็ติดฝั่ง ยังอยู่ที่ติดอยู่แล้ว พอถึงขั้นนี้ก็ติดฝั่งเลยหมดกังวล ยุ่งเหลือเกินธาตุชั้นธัมมนี้

นี่เราจะให้อะไรมา อกุสลา ธมฺมา ไปกินละ วันนะกินอยู่ทุกวันยังไม่รู้อยู่หรือ ถ้าหากว่าเป็นอย่างแมลงวันบินหึ่งๆ คนหนึ่งๆ ไม่ทราบว่กัตัว...แมลงวัน กาลเวลา ก็เอาไปกิน ธรรมชาติของมันในธาตุชั้นธัมมก็กินของมันไปเอง นั่งยืนดินนอนอะไรๆ แม้แต่เราับประทานอยู่มันก็กินของมันอยู่อย่างนั้น ถ้าเป็นแมลงวันก็ตอมหึ่งๆ สิ่งที่จะมากินธาตุกินชั้นธัมมของเราให้หมดไป ลั่นไป เปลืองไป มีมากต่อมากยิ่งกว่าแมลงวันเป็นไหนๆ จนถึงวาระสุดท้าย คือตายนั้นนะ มันมากขนาดไหน หูก็หนวกเข้ามา ตาก็ฝ้า ฟางและบอดเข้ามา สังขารร่างกายก็อ่อนเปลี้ยเพลียลงไปทุกวันๆ กินเข้าไปทุกวันทุกเวลานาที จะมีของมากมายจากไหนมาให้มันกินก็หมดได้ กินไปกินมาก็ โอ้...คนนั้นตายนะ เห็นแต่เวลาตาย เวลามันกินไม่เห็น มัวแต่เพลินกันอยู่นั้นแหละ โอ๊ย ไม่เป็นไรละ หลวงตายยังมีอยู่ที่กุสลา ธมฺมาได้ ว่างั้นหรือ ถ้าว่างั้น ก็สุดวิสัยผู้ให้บรรลให้ธรรมเพื่อความดี สอนให้เป็นคนฉลาดในเวลายังมีชีวิตอยู่ไม่เอา จะไปเอาความฉลาดในเวลาตายก็ผิดวิสัย ปล่อยให้ยมบาลจัดการเองเถอะ ชี้เกี่ยยุ่งกับคนประเภทบอกบุญไม่รับ

ทำลงไปซิ ศาสนาของพระพุทธเจ้าไม่ใช่เป็นของลวงโลกนี่นะ เป็นของจริงมาแต่ดั้งเดิม เป็นศาสดาก็เป็นศาสดาองค์จริงแท้ไม่มีใครเสมอเหมือน ไม่ว่าศาสดาองค์ใดสอนแต่ของจริงทั้งนั้น แต่พวกเราชอบแต่ของปลอม ถ้าเป็นของปลอมอันเป็นเรื่องของ

กิเลสแล้วชอบนักชอบหนา มันลือกอะไรขึ้นมาไม่ว่าของเก่าของใหม่หลงไปหมด ไม่ว่าอันนี้เคยลือกเราแล้ว อันนี้เคยคิดมาแล้ว อันนี้เคยปรุงมาแล้ว อันนี้เคยพูดมาแล้ว อันนี้เคยทำมาแล้ว เคยผ่านมาแล้ว เราเบื่อมันจะตาย...ไม่มี ถ้าเป็นเรื่องกิเลสผลิตขึ้นมา ของเก่ามันจะครุ่นคิดอยู่ทั้งวันทั้งคืน ร้องห่มร้องไห้จนไม่มีน้ำตาจะไหลออกมากก็พอใจ ถ้าลงเป็นเรื่องของกิเลสลือก

ถ้าเรื่องของธรรมะมันไม่เอา ไม่เอาไหน พอจะนั่งภาวนาสักครู่ประมาณสักสามนาทีก็นั่งหลับไปซะแล้ว นิ่งสัปหงกงกกันจะล้มจะตายไปแหละ ถ้าจะเอาเข้าหาของดี ถ้าให้กิเลสเอาไปยาทั้งวันทั้งคืนหัวหอมหัวกระเทียมจนไม่มีเหลือในแผ่นดินนี้นั้นมันชอบ...พวกเรา จะว่าไง พวกเรานี้พวกกระเทียม พวกหัวหอม ของดีบของดีไม่ชอบ ชอบหัวกระเทียม ขึ้นบนเขียงละชอบ กิเลสกล่อมละชอบ นั้นแหละ จงพิตให้เห็นตัวเสนียดจัญไรในหัวใจนี้ดูซิ ใครจะไม่โตดอย่างสุดตัวมีเหรอ มันฝังจมในหัวใจมาเท่าไรน่าเห็นภัยอยู่แล้ว เมื่อเห็นแล้วใครจะไปนับถือว่าเป็นมิตรได้ลงคอ นอกจากโตดหนีภัยคือกิเลสอย่างสุดตัวเท่านั้น

พยายามคิดให้ดี วัดไหนเป็นของสำคัญ วัดนอกก็อย่างนั้นแหละ คนไปอยู่ที่ไหนสถานที่นั้นก็ว่าเป็นวัดขึ้นมาตามสมมุตินิยม วัดแท้ๆ วัดเจ้าของนี่ วันหนึ่งๆ วัดดูชีวิตจิตใจผ่านไปวันหนึ่งๆ สักเท่าไรแล้ว ยังอีกกี่วันก็ปีก็เดือน กุสลา ธมฺมา จะหมดสิ้นไปเปลืองไป กุสลา ธมฺมา คืออะไร ความฉลาดของเราไม่ผลิตขึ้นมาทั้งหมดไปทุกวันกับร่างกายนี้แหละไม่ได้ประโยชน์อะไร อกุสลา ธมฺมา ความโง่มันหนาแน่นขึ้นทุกวันๆ ภายในใจ เราจะหวังความสุขความสบายจากความโง่นี้มีอย่างเหรอ ศาสตาดองคี่ใดท่านสอนอย่างนั้น มีแต่สอน กุสลา ธมฺมา ให้เอาความดีความดี ความสุข ความเจริญด้วยความฉลาดแหลมคมของตนทั้งนั้น

มาตั้งวัดนี้เกือบ ๓๐ ปีแล้วนะ สอนมานานแสนนานแล้ว ใครจะฟังก็ฟัง ธรรมของพระพุทธเจ้าประกาศกังวานทั่วโลกดินแดนมาแต่กับไไหนก็ลึบไป แต่พวกเรานั้นหูหนวกตาบอด ไม่เห็นไม่ได้ยิน ไม่ได้สัมผัสสัมผัสธรรมภายในใจแม้ชนิดหนึ่งเลย วันหนึ่งคืนหนึ่งได้ยินแต่เสียงกิเลสมันถ่ายพรวดพราดๆ อยู่บนหัวใจเรา ทั้งวันทั้งคืนได้ยินแต่เสียงอันเดียว เสียงกิเลสลั่นโลกธาตุ เสียงธรรมไม่ได้ยิน แล้วจะเอาความดีความดี ความสุขความเจริญ ความสงบร่มเย็นมาจากไหน เมื่อธรรมประกาศกังวานอยู่ทั่วโลกดินแดนด้วยความสัตย์ความจริง แต่พวกเราเป็นคนหูหนวกตาบอดด้วยกันเสียหมดแล้ว เราจะเอาอะไรมาเป็นสารคุณเพื่อหนุนจิตใจให้ได้รับความสุขความเจริญ ความสงบร่มเย็นได้บ้างละ ไม่มี ถ้าไม่ผลิตขึ้นมาด้วยตัวเอง

ฉะนั้น ให้พยายามตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ที่พยายามมาแล้วก็เป็นอันว่าพยายาม ไม่สูญหายไปไหน ที่จะพยายามเวลานี้ก็ไม่ตาย ไม่ต้องกลัวกัน การทำคุณงามความดี ไม่ตายแหละ การงานอื่น ๆ ไม่เห็นตายนี้ ทำไมทำคุณงามความดีจะตาย ทำอย่างอื่นเราก็ฝันเหมือนกัน ก็ชี้เกี้ยวชี้คร้านเหมือนกัน เรายังบังคับทำได้ กิจของพระศาสนาซึ่งเป็นสมบัติของเราโดยแท้ทำไมเราจะทำไม่ได้ เราก็เป็นคน ๆ หนึ่งควรแก่หน้าที่การงานภายนอกภายในเหมือนกับโลกทั่ว ๆ ไป ทำไมเราจึงจะทำไม่ได้ เราต้องทำได้ ถ้าหัวใจมันพอใจเสียอย่างเดียว ด้วยเหตุผลเข้าไปประกบเท่านั้นแหละ ใจยอมจำนน คนเราต้องทำคุณงามความดีได้ และได้ด้วยความสนิทใจยิ่งกว่างานทั้งหลายที่เคยทำมา ขอให้ใจเชื่อและลงใจในธรรมเสียอย่างเดียว ไม่มีอะไรมาคิดขวางได้เลย

พูดเท่านั้นแหละวันนี้ เทศน์ก็ไม่เทศน์มาก วัดนอก วัดใน พวกกันพิจารณาเอาอย่าหาชี้แต่ต้นไม่ว่าเป็นวัด อย่าชี้คนว่าเป็นวัด ไปไหนก็หาชี้ต้นไม้นั่นต้นไม้นี้ว่าเป็นวัด ส่วนข้อวัตรปฏิบัติไม่ดูไม่ชี้ก็ผิดละซิ
